

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามลักษณะของสถานศึกษา สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา และสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ มีจุดมุ่งหมายเพื่อกำหนดรูปแบบการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี ตามข้อพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาปัญหาการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 144 คน และครูผู้สอนที่เป็นคณะกรรมการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำนวน 432 คน โดยสุ่มแบบแบ่งชั้น ส่งแบบสอบถามไปทั้งหมด 576 ฉบับ ได้รับกลับคืน 520 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.28 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ผู้เชี่ยวชาญที่ร่วมพิจารณารูปแบบการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วยบุคลากรผู้ดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ และตามลักษณะของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 และเขต 2 จำนวน 6 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของขั้นตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยยึดแนวของประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 8 ด้าน คือ การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ การพัฒนามาตรฐานการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา

การประเมินคุณภาพการศึกษา การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี และการผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check – List) เพื่อสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และลักษณะของสถานศึกษาที่สังกัด

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามเกณฑ์ของ ลิเคิร์ต (Likert)

ข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้นำมาเป็นประเด็นในการสนทนากลุ่ม (Focus Groups) โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของปัญหาการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA) ในการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์และสังเคราะห์ ประเด็นการสนทนาของการสนทนากลุ่ม ในแนวทางแก้ไขปัญหา จากประเด็นปัญหาที่พบในขั้นตอนที่ 1 เพื่อให้ได้รูปแบบการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี ด้วยความถี่ ที่ได้จากข้อมูลในบันทึก และถอดความจากเทปบันทึกเสียงการสนทนากลุ่ม

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษารูปแบบการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. ปัญหาการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจัดเรียงลำดับปัญหาจากค่าเฉลี่ย

มากไปหาน้อย 3 ลำดับดังนี้ อันดับหนึ่ง ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา อันดับสอง ด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษา และอันดับสาม ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดของแต่ละด้านปรากฏผล ดังนี้

1.1 ปัญหาการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ โดยรวมมีปัญหายุ่งยากในระดับปานกลาง และเมื่อเรียงลำดับปัญหาจากคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ อันดับหนึ่ง การกำหนดโครงสร้าง ขั้นตอนการบริหารงานที่เอื้อต่อการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อันดับสอง ความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการและผู้ที่เกี่ยวข้อง และอันดับสาม การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน และให้บริการได้สะดวกรวดเร็ว

1.2 ปัญหาการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี ด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษา โดยรวมมีปัญหายุ่งยากในระดับ ปานกลาง และเมื่อเรียงลำดับปัญหาจากคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ อันดับหนึ่ง ความรู้ความสามารถของคณะกรรมการในการจัดทำมาตรฐานระดับสถานศึกษา อันดับสอง การดำเนินงานปรับปรุงแก้ไขมาตรฐานระดับสถานศึกษาให้มีความสมบูรณ์และเหมาะสมยิ่งขึ้น และอันดับสาม การวิเคราะห์ สังเคราะห์มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นมาตรฐานสถานศึกษาให้สอดคล้องกับผู้เรียนและท้องถิ่น

1.3 ปัญหาการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยรวมมีปัญหายุ่งยากในระดับ ปานกลาง และเมื่อเรียงลำดับปัญหาจากคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ อันดับหนึ่ง ความรู้ความสามารถของคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา อันดับสอง การสร้างความเข้าใจในรายละเอียดของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง ก่อนนำไปใช้ และอันดับสาม แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษามีความชัดเจน สอดคล้องกับมาตรฐานของสถานศึกษา และมียุทธศาสตร์ที่สามารถปฏิบัติได้และส่งผลต่อเป้าหมายของสถานศึกษา

1.4 ปัญหาการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยรวมมีปัญหายุ่งยากในระดับปานกลาง และเมื่อเรียงลำดับปัญหาจากคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้

อันดับหนึ่ง การนำผลการประเมินตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง อันดับสอง การนิเทศ ติดตามและประเมินผล เพื่อปรับปรุงแก้ไขระหว่างปฏิบัติงาน เพื่อความสอดคล้องกับสถานการณ์และบรรลุผลตามเป้าหมาย และอันดับสาม การส่งเสริม และสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 ปัญหาการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา โดยรวมมีปัญหายุ่งยากในระดับปานกลาง และเมื่อเรียงลำดับปัญหาจากคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ อันดับหนึ่ง การจัดทำกรอบและเครื่องมือในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา อันดับสอง การกำหนดเป้าหมาย ขอบข่าย และแนวดำเนินการในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา และอันดับสาม ความรู้ความสามารถของคณะกรรมการรับผิดชอบการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา

1.6 ปัญหาการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยรวมมีปัญหายุ่งยากในระดับปานกลาง และเมื่อเรียงลำดับปัญหาจากคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ อันดับหนึ่ง การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ อันดับสอง การจัดทำ/จัดหาเครื่องมือการประเมินคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสม หลากหลาย และมีคุณภาพ และอันดับสาม การนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1.7 ปัญหาการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี ด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี โดยรวมมีปัญหายุ่งยากในระดับปานกลาง และเมื่อเรียงลำดับปัญหาจากคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ อันดับหนึ่ง การเก็บรวบรวมข้อมูลครอบคลุมตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และวิเคราะห์ผลการดำเนินงานจากข้อมูลในรอบปี อันดับสอง ความสามารถในการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาของคณะกรรมการผู้รับผิดชอบ เมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน และอันดับสาม การค้นหาจุดที่ควรนำมาปรับปรุง หรือพัฒนาต่อไป

1.8 ปัญหาการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี ด้านการผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา โดยรวมมีปัญหายุ่งยากในระดับปานกลาง และเมื่อเรียงลำดับปัญหาจากคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ อันดับหนึ่ง การนำผลการตรวจสอบมาพัฒนาปรับปรุง แก้ไขระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

อันดับสอง การสร้างความเข้าใจกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงพัฒนาระบบการประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และอันดับสามการศึกษาและวิเคราะห์เพื่อการวางแผนพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2. เปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามลักษณะของสถานศึกษาโดยรวม พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. รูปแบบการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี

จากการศึกษาปัญหาการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี ได้พบปัญหาในแต่ละด้าน ผู้วิจัยจึงนำเสนอข้อสรุปของปัญหาต่อผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม พิจารณาแนวทางในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี และผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์เพื่อกำหนดรูปแบบการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี ในแต่ละด้านดังนี้

3.1 ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ประเด็นปัญหาสำคัญ ดังนี้ อันดับหนึ่ง ความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการและผู้ที่เกี่ยวข้อง แนวทางแก้ไข คือ ให้ความรู้ความเข้าใจ และสร้างความตระหนัก แก่คณะกรรมการและผู้ที่เกี่ยวข้อง อันดับสอง การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐาน ข้อมูลผู้เรียน ข้อมูลการบริหารวิชาการ แนวทางแก้ไข คือ กำหนดกรอบของข้อมูลสารสนเทศร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานต้นสังกัดกับสถานศึกษา จัดให้มีคณะผู้รับผิดชอบโดยตรง พร้อมทั้งพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการจัดกระทำข้อมูลสารสนเทศ และอันดับสาม การมีส่วนร่วมในคณะกรรมการของครูในสถานศึกษา ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนองค์กร ชุมชน และตัวแทนผู้เรียน ในการกำหนดแนวทางและการดำเนินตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวทางแก้ไข คือ สร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้อง และการเข้ามามีส่วนร่วม จึงเสนอรูปแบบของการพัฒนาด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ดังนี้

3.1.1 อบรมให้ความรู้แก่บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และการมีส่วนร่วม

3.1.2 กระจายการมีส่วนร่วมทุกฝ่ายในการบริหารจัดการ

3.1.3 กำหนดคณะทำงานด้านระบบสารสนเทศ/ประชุมเชิงปฏิบัติการด้าน

สารสนเทศ

3.2 ด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษา ประเด็นปัญหาสำคัญ ดังนี้ อันดับหนึ่ง การวิเคราะห์ สังเคราะห์มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นมาตรฐานสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับผู้เรียนและท้องถิ่น แนวทางแก้ไข คือ พัฒนาความรู้และทักษะในการวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษา แก่คณะกรรมการและผู้ที่เกี่ยวข้อง และระดมความคิดจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง อันดับสอง ความสามารถในการนำมาตรฐานระดับสถานศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานและเป็นรูปธรรม แนวทางแก้ไข คือ ทำความเข้าใจและสร้างการยอมรับมาตรฐานระดับสถานศึกษา และนิเทศ ติดตามอย่างต่อเนื่อง และอันดับสาม การดำเนินงานปรับปรุงแก้ไขมาตรฐานระดับสถานศึกษาให้มีความสมบูรณ์และเหมาะสมยิ่งขึ้น แนวทางแก้ไข คือ ตรวจสอบและทบทวน ระหว่างดำเนินการและหลังดำเนินการ จึงเสนอรูปแบบของการพัฒนา ด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษา คือ

3.2.1 เชิญผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้และเทคนิคการวิเคราะห์มาตรฐาน

3.2.2 ประชุมเชิงปฏิบัติการวิเคราะห์เชิงระบบโดยคณะกรรมการ

3.2.3 จัดทำเอกสารประกอบมาตรฐาน

3.2.4 ประชาพิจารณ์ โดยผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้เชี่ยวชาญ

3.3 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประเด็นปัญหาสำคัญ ดังนี้ อันดับหนึ่ง การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความจำเป็น จุดอ่อน จุดแข็งเพื่อการตัดสินใจเลือก ประเด็นที่จะดำเนินการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา แนวทางแก้ไข คือ ระดมความคิด จากกลุ่มบุคลากรแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และร่วมพิจารณาประเด็นสำคัญของการพัฒนา อันดับสอง แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษามีความชัดเจน สอดคล้องกับมาตรฐานของสถานศึกษา และมียุทธศาสตร์ที่สามารถปฏิบัติได้และส่งผลต่อเป้าหมายของสถานศึกษา แนวทางแก้ไข คือ ตรวจสอบและทบทวนประเด็นสำคัญ ทำประชาพิจารณ์ ประเมินความต้องการจำเป็นโดยกลุ่มบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายกับแผนปฏิบัติการรายปี และอันดับสาม การสร้างความเข้าใจในรายละเอียดของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง ก่อนนำไปใช้ แนวทางแก้ไข คือ ประชุมชี้แจงบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้อง สร้างการยอมรับ ทำความเข้าใจส่วนต่าง ๆ ของแผน มอบหมายการปฏิบัติงานอย่างเป็นทางการ จึงเสนอรูปแบบของการพัฒนา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ

- 3.3.1 คณะกรรมการจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
- 3.3.2 ระดมความคิด/ประเมินความต้องการจำเป็น
- 3.3.3 กำหนดยุทธศาสตร์ระยะยาวและแผนการดำเนินงานรายปี
- 3.3.4 ประชุมชี้แจง ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

3.4 ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประเด็นปัญหาสำคัญ ดังนี้ อันดับหนึ่ง การส่งเสริม และสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางแก้ไข คือ กำหนดรายละเอียดการดำเนินแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างชัดเจน โดยเฉพาะทรัพยากรที่ต้องการสนับสนุนเพื่อประสิทธิผลของภารกิจ อันดับสอง การนิเทศ ติดตามและประเมินผล เพื่อปรับปรุงแก้ไขระหว่างปฏิบัติงาน เพื่อความสอดคล้องกับสถานการณ์และบรรลุผลตามเป้าหมาย แนวทางแก้ไข คือ วางแผนการนิเทศ ติดตามและประเมินผลอย่างชัดเจน โดยกำหนดเป็นปฏิทินการดำเนินงาน พร้อมทั้งทำความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้อง และอันดับสาม การนำผลการประเมินตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง แนวทางแก้ไข คือ กำหนดวิธีการวิเคราะห์ผล พร้อมทั้งนำผลไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไข หรือวางแผนการดำเนินงานต่อไปอย่างจริงจัง จึงเสนอรูปแบบของการพัฒนาด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ

- 3.4.1 แผนปฏิบัติการรายปีที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 3.4.2 มอบหมายงาน/กระจายอำนาจ/ทำงานเป็นทีม
- 3.4.3 จัดระบบสนับสนุน/อำนวยความสะดวก
- 3.4.4 วางแผนและดำเนินการนิเทศ ติดตาม
- 3.4.5 วิเคราะห์ผลการดำเนินงานระหว่างและหลังการดำเนินงาน เพื่อปรับปรุง

แก้ไข

3.5 การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ประเด็นปัญหาสำคัญ ดังนี้ อันดับหนึ่ง การจัดทำกรอบและเครื่องมือในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา แนวทางแก้ไข คือ ให้ความรู้และทักษะกับคณะกรรมการ โดยผู้เชี่ยวชาญ อันดับสองการกำหนดเป้าหมาย ขอบข่าย และแนวดำเนินการในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา แนวทางแก้ไข คือ ให้ความรู้และทักษะกับคณะกรรมการ โดยผู้เชี่ยวชาญ และอันดับสาม ความรู้ความสามารถของคณะกรรมการรับผิดชอบการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา แนวทางแก้ไข คือ ให้

ความรู้และทักษะกับคณะกรรมการ โดยผู้เชี่ยวชาญ จึงเสนอรูปแบบของการพัฒนาด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา คือ

3.5.1 การจัดทำกรอบ/เครื่องมือตรวจสอบ

3.5.2 กำหนดเป้าหมาย/ขอบข่ายการตรวจ

3.6 ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ประเด็นปัญหาสำคัญ ดังนี้ อันดับหนึ่ง การประเมินคุณภาพการศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษา แนวทางแก้ไข คือ ให้ความรู้และทักษะการประเมินคุณภาพการศึกษาแก่บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง อันดับสอง การจัดทำ/จัดหาเครื่องมือการประเมินคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสม หลากหลาย และมีคุณภาพ แนวทางแก้ไข คือ ให้ความรู้และทักษะการจัดทำ/จัดหาเครื่องมือการประเมินคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสม หลากหลาย และมีคุณภาพ แก่บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และอันดับสาม การนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แนวทางแก้ไข คือ คณะบริหารดำเนินการติดตาม การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จึงเสนอรูปแบบของการพัฒนาด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา คือ

3.6.1 ประชุมชี้แจงทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

3.6.2 วางแผนการประเมินเป็นระบบ

3.6.3 ติดตามผลการประเมินและการพัฒนา

3.7 ด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ประเด็นปัญหาสำคัญ ดังนี้ อันดับหนึ่ง การเก็บรวบรวมข้อมูลครอบคลุมตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และวิเคราะห์ผลการดำเนินงานจากข้อมูลในรอบปี แนวทางแก้ไข คือ กำหนดข้อมูลที่ต้องการและวิธีการเก็บอย่างชัดเจน โดยมีผลลัพธ์ 2 ประการ คือ คุณภาพผู้เรียน และศักยภาพของสถานศึกษา อันดับสอง ความสามารถในการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาของคณะกรรมการผู้รับผิดชอบ เมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน แนวทางแก้ไข คือ พิจารณาศักยภาพที่มีความรู้ความเข้าใจ พร้อมทั้งสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และรูปแบบวิธีการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษา และอันดับสาม การค้นหาจุดที่ควรนำมาปรับปรุง หรือพัฒนาต่อไป แนวทางแก้ไข คือ ระดมความคิด วิเคราะห์หาจุดอ่อน จุดแข็ง และสิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไข จากข้อมูลเดิม จึงเสนอรูปแบบของการพัฒนาการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี คือ

3.7.1 พิจารณาคณะกรรมการที่เหมาะสม

3.7.2 กำหนดข้อมูล/วิธีการจัดเก็บ/รูปแบบรายงาน

3.7.3 ระดมความคิด หาทางเลือกในการพัฒนา

3.8 ด้านการผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ประเด็นปัญหาสำคัญ ดังนี้
 อันดับหนึ่ง การสร้างความเข้าใจกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงพัฒนาระบบการประกัน
 คุณภาพอย่างต่อเนื่อง แนวทางแก้ไข คือ ประชุมชี้แจงการดำเนินงานทุกกิจกรรม/โครงการ ให้ทุก
 ฝ่ายรับทราบ อันดับสอง การนำผลการตรวจสอบมาพัฒนาปรับปรุง แก้ไขระบบประกันคุณภาพ
 ภายในสถานศึกษา แนวทางแก้ไข คือ คณะกรรมการร่วมกันทำการวิเคราะห์การดำเนินงานทุก
 กิจกรรม/โครงการ และอันดับสาม การศึกษาและวิเคราะห์เพื่อการวางแผนพัฒนาระบบประกัน
 คุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง แนวทางแก้ไข คือ มีการตรวจสอบและติดตามการ
 ดำเนินงานของคณะกรรมการโดยฝ่ายบริหาร เพื่อทบทวนการวางแผนพัฒนาระบบประกัน
 คุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างจริงจัง จึงเสนอรูปแบบของการพัฒนาด้านการผดุงระบบประกัน
 คุณภาพการศึกษา คือ

3.8.1 ประชุมชี้แจงการดำเนินงานทั้งระบบ

3.8.2 ระดมความคิด วิเคราะห์ผล หาทางพัฒนา

3.8.3 วางแผนการดำเนินงานในปีต่อไป

อภิปรายผล

1. ปัญหาการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 จังหวัดจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจัดเรียงลำดับปัญหาจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย
 3 ลำดับดังนี้ ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษา และด้าน
 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาทั้งระดับประถมศึกษา
 และระดับมัธยมศึกษา มีการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โดยมีหน่วยงาน
 ต้นสังกัดให้ความช่วยเหลือ ตั้งแต่การฝึกอบรมให้ความรู้ จัดทำเอกสารประกอบการดำเนินงาน
 ศึกษาดูงาน และทำกรณีศึกษา ติดตามเพื่อให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานด้านการประกัน
 คุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับสถานศึกษาหลายแห่งที่มีความพร้อมและรับการ
 ประเมินจากภายนอกแล้ว จึงทำการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน ของจังหวัดจันทบุรี มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ โอภาสณ
 พจนานุกรม (2545) ได้ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน
 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา เขตการศึกษา 12 พบว่า
 ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
 การประถมศึกษา เขตการศึกษา 12 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง

เช่นเดียวกับ อารุท เคนแสนโคตร (2544) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเมื่อพิจารณาแต่ละด้านปรากฏผลดังนี้

1.1 ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ จากการศึกษาพบว่าโดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาหลายแห่งมีความรู้ความเข้าใจ มีความพร้อมด้านบุคลากรและใช้คอมพิวเตอร์ช่วยจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศมากขึ้น ฝ่ายบริหารให้ความสำคัญต่อการใช้ข้อมูลประกอบการบริหารมากยิ่งขึ้น จึงทำให้การดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของจังหวัดจันทบุรี ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ สมศักดิ์ ไชยภาค (2545) ได้ศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี พบว่า ปัญหาที่สำคัญเป็นอันดับหนึ่งคือ การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ เมื่อพิจารณารายประเด็นได้ดังนี้ ปัญหาอันดับหนึ่งคือ การกำหนดโครงสร้าง ขั้นตอนการบริหารงานที่เอื้อต่อการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษายังขาดความชัดเจนต่อการกระจายอำนาจ การวางระบบการบริหารงานที่ให้เกิดความคล่องตัว ประกอบกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงระบบบริหารราชการตามแนวปฏิรูปการศึกษา อันดับสองคือ ความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการและผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาขาดการตรวจสอบสภาพความพร้อมของบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องในด้านความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน แม้หน่วยงานต้นสังกัดจะมีการจัดอบรม สัมมนา และสนับสนุนเอกสารเพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้า จึงทำให้ประสบปัญหาดังกล่าว สอดคล้องกับขั้นตอนการเตรียมการประกันคุณภาพภายในของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544, หน้า 22) ที่ประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมของบุคลากร โดยการสร้างความตระหนักและพัฒนาความรู้ ทักษะ และการแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อรับผิดชอบในการประสานงาน กระตุ้น กำกับ ดูแลให้บุคลากรภายในสถานศึกษาและบุคลากรภายนอกที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมกันดำเนินการ และอันดับสามคือ การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน และให้บริการได้สะดวกรวดเร็ว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาบางแห่งขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจต่อการจัดกระทำข้อมูลสารสนเทศ ขาดเครื่องมือประกอบการดำเนินงาน ขาดการศึกษาแสวงหาแนวทางในการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ จึงประสบปัญหาดังกล่าว สอดคล้องกับ โอภาสณัฏ พจนานุกาพ (2545) ได้ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการการประถมศึกษา เขตการศึกษา 12 พบว่าด้านการจัดทำข้อมูลพื้นฐานระดับโรงเรียน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และปัญหาอันดับหนึ่ง คือ การจัดสรรคนเท่าเทียมคุณภาพ

1.2 ปัญหาการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี ด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษา โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับ ปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ามาตรฐานการศึกษา เป็นภาระสำคัญที่สถานศึกษาทุกระดับได้ดำเนินการกำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษา ที่ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีการดำเนินการมาแล้ว และได้ประกาศใช้มาแล้ว โดยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้การดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของจังหวัดจันทบุรี ด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ โอภาษณ์ พจนานภาพ (2545) ได้ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา เขตการศึกษา 12 พบว่าด้านการปรับขยายมาตรฐานระดับโรงเรียน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายประเด็นได้ดังนี้ ปัญหาอันดับหนึ่งคือ ความรู้ความสามารถของคณะกรรมการในการจัดทำมาตรฐานระดับสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดอบรมสัมมนาให้ความรู้ไม่เพียงพอ การจัดทำมาตรฐานการศึกษามีหลายขั้นตอนและหลายวิธีการ อาทิ การศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล การยกร่างมาตรฐาน การทำประชาพิจารณ์ การทดลองใช้ การตรวจสอบ ปรับปรุง การเสนอความเห็นชอบ การประกาศใช้และเผยแพร่ เพื่อให้ได้มาตรฐานที่สมบูรณ์ จึงทำให้ประสบปัญหา อันดับสองคือ การดำเนินงานปรับปรุงแก้ไขมาตรฐานระดับสถานศึกษาให้มีความสมบูรณ์และเหมาะสมยิ่งขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรมีจำนวนจำกัด ภาระงานที่ต้องดำเนินการมีมาก การประเมินผลการดำเนินงานในทุกขั้นตอนที่ไม่ครอบคลุมและจริงจัง ขาดประสบการณ์ และอันดับสามคือ การวิเคราะห์ สังเคราะห์มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นมาตรฐานสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับผู้เรียนและท้องถิ่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บุคลากรขาดทักษะ เทคนิคการวิเคราะห์ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ไม่เพียงพอ บุคลากรที่มีส่วนร่วมไม่หลากหลายหรือกระจายทุกฝ่าย บุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอ เวลาในการดำเนินงานมีน้อย เนื่องจากบุคลากรมีภาระงานมาก จึงทำให้ประสบปัญหา

1.3 ปัญหาการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับ

ปานกลาง ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นเครื่องมือสำคัญที่สถานศึกษา ที่ระบุถึงทิศทางของการจัดการศึกษา และจะต้องดำเนินการวางแผนเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ซึ่งจะต้องลำดับความสำคัญของภารกิจ รูปแบบและวิธีการจัดระบบองค์กรและการบริหาร ช่วยให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนตอบสนองความต้องการของชุมชนและสังคม สถานศึกษาทุกระดับจึงได้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และปรับปรุงให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น จึงทำให้การดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของจังหวัดจันทบุรี ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับโอภาษณ์ พจนานุกาฬ (2545) ได้ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา เขตการศึกษา 12 พบว่าด้านการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับ รัชณี จิตตานนท์ (2543) ได้ศึกษาปัญหาการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาในภาคตะวันออก พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายประเด็นได้ดังนี้ ปัญหาอันดับหนึ่งคือ ความรู้ความสามารถของคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษามีขั้นตอนในการดำเนินงานที่หลากหลาย เช่น การวิเคราะห์สภาพ การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และสภาพความสำเร็จของการพัฒนา การกำหนดวิธีการดำเนินงานที่มีหลักวิชาหรือข้อมูลเชิงประจักษ์ การกำหนดบทบาทหน้าที่ การจัดงบประมาณและการใช้ทรัพยากร เป็นต้น ซึ่งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบจะต้องมีความเข้าใจอย่างแท้จริง อันดับสองคือ การสร้างความเข้าใจในรายละเอียดของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อผู้ที่เกี่ยวข้องก่อนนำไปใช้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทุกขั้นตอนของการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากรแต่ละฝ่ายและผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งองค์กร โดยทุกฝ่ายจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้และรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ทั้งรายบุคคลและทีมงาน จึงนับว่าเป็นประเด็นสำคัญของการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และอันดับสามคือ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษามีความชัดเจน สอดคล้องกับมาตรฐานของสถานศึกษา และมียุทธศาสตร์ที่สามารถปฏิบัติได้และส่งผลต่อเป้าหมายของสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาขาดการตรวจสอบความเชื่อมโยงตรวจทาน ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา คณะกรรมการจัดทำแผนจะต้องมาจากฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันพิจารณาให้ครอบคลุมและสอดคล้องสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

1.4 ปัญหาการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำหรับดำเนินงานในแต่ละปีที่มีความชัดเจน สอดคล้อง มีปฏิทินการดำเนินงาน มีแผนการกำกับติดตามเป็นระยะที่ทุกฝ่ายรับทราบ มีการมอบหมายงานที่เป็นทางการ มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจดำเนินงาน มีการสนับสนุนปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำเนินงาน จึงทำให้การดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของจังหวัดจันทบุรี ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับกรมวิชาการ (2545, หน้า 26) กล่าวถึงการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพหมายถึง การกำกับติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องให้บรรลุเป้าหมายตามที่แผนพัฒนาคุณภาพศึกษากำหนดไว้ โดยจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่ชัดเจน ครอบคลุมงานและโครงการของสถานศึกษา เช่นเดียวกับ สุวิมล ว่องวาณิช (2543) ได้นำมาเสนอรูปแบบของการของการกำกับติดตาม จากการศึกษาการวิจัยและพัฒนาระบบประเมินภายในของสถานศึกษา คือ ควรกำหนดระบบการติดตามงานโดยการจัดประชุมรายงานความก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งได้ผลกว่าวิธีการติดตามแบบไม่เป็นทางการ นอกจากนี้การติดตามด้วยระบบที่เป็นลายลักษณ์อักษรนอกเหนือจากการจัดประชุมรายงานความก้าวหน้า จะช่วยทำให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น เมื่อพิจารณารายละเอียดได้ดังนี้ ปัญหาอันดับหนึ่งคือ การนำผลการประเมินตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาขาดทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการประเมินเพื่อการนำไปใช้ในการพัฒนา กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษามีหลากหลายแนวทางที่บุคลากรของสถานศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจ และมีความพร้อมใจ มุ่งมั่นต่อความรับผิดชอบในหน้าที่อย่างจริงจัง อันดับสองคือ การนิเทศ ติดตามและประเมินผล เพื่อปรับปรุงแก้ไขระหว่างปฏิบัติงานเพื่อความสอดคล้องกับสถานการณ์และบรรลุผลตามเป้าหมาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีภาระงานที่หลากหลายที่ต้องดำเนินงาน จำนวนบุคลากรมีจำนวนจำกัด การนิเทศติดตามของฝ่ายบริหารที่ไม่เป็นทางการ และการยอมรับซึ่งกันและกันของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ จึงทำให้ประสบปัญหา และอันดับสามคือ การส่งเสริม และสนับสนุนทรัพยากรต่างๆ เพื่อการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพของสถานศึกษาแต่ละแห่งมีความแตกต่างทั้งในด้านขนาดของสถานศึกษา เศรษฐกิจในชุมชน ความรู้พื้นฐานของชุมชน และสภาพของสังคมของท้องถิ่น ที่จะเอื้อต่อการร่วมพัฒนาการจัดการศึกษา

ประกอบกับงบประมาณที่ได้รับจัดสรรมีความแตกต่างกันอันเนื่องจากขนาดของสถานศึกษาตามจำนวนผู้เรียน ทำให้การระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานไม่เพียงพอ

1.5 ปัญหาการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาบางส่วนขาดแคลนบุคลากร บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงต่อกระบวนการดำเนินงาน สถานศึกษาต้องรับผิดชอบงานหลายอย่าง นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอน ไม่มีเวลาที่จะทำการตรวจสอบและทบทวน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ให้ความสำคัญต่อการตรวจสอบและทบทวนน้อยเกินไป จึงทำให้การดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของจังหวัดจันทบุรี ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ โอภาษณ์ พจนานุกาพ (2545) ได้ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา เขตการศึกษา 12 พบว่าด้านการดำเนินงานตามแผนและประเมินตนเอง มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และปัญหาอันดับหนึ่ง คือ การตรวจสอบหรือประเมินผลการทำงานในทุกชั้นตอนอย่างครอบคลุมเป้าหมาย จุดเน้นและงานทั้งหมดตามแผนที่วางไว้ เช่นเดียวกับ สมศักดิ์ ไชยภาค (2545) ได้ศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี พบว่า ปัญหาสำคัญด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา คือ ผู้รับผิดชอบตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา เมื่อพิจารณารายละเอียดได้ดังนี้ ปัญหาอันดับหนึ่งคือ การจัดทำกรอบและเครื่องมือในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บุคลากรที่รับผิดชอบขาดทักษะการกำหนดกรอบของการประเมินและการสร้างเครื่องมือที่เหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการตรวจสอบ เครื่องมือมีความหลากหลาย จำนวนบุคลากรที่รับผิดชอบมีจำนวนไม่เพียงพอ อันดับสองคือ การกำหนดเป้าหมาย ขอบข่าย และแนวดำเนินการในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความรู้ความเข้าใจของบุคลากรที่รับผิดชอบ ข้อจำกัดของเวลาและภาระงานที่ต้องรับผิดชอบ และอันดับสามคือ ความรู้ความสามารถของคณะกรรมการรับผิดชอบการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการให้ความรู้ความเข้าใจไม่เพียงพอ ระยะเวลาไม่เหมาะสม การติดตามที่ไม่ต่อเนื่อง สื่อเอกสารประกอบมีจำนวนจำกัด

1.6 ปัญหาการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้

อาจเป็นเพราะการดำเนินการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรใหม่ บุคลากรยังขาดความเข้าใจในกระบวนการจัดการศึกษาและการประเมินผลตามหลักสูตร บุคลากรส่วนหนึ่งยังไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามแนวปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ บุคลากรมีภาระที่ซับซ้อนทั้งงานการสอนและการภายในสถานศึกษา ตลอดจนการเตรียมตัวให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา สถานศึกษาหลายแห่งขาดแคลนทั้งบุคลากรและวัสดุอุปกรณ์ จึงทำให้การดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของจังหวัดจันทบุรี ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ สมศักดิ์ ไชยภาค (2545) ได้ศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี พบว่า ปัญหาสำคัญด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา คือ การประเมินคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียน แนวทางการพัฒนาได้แก่ จัดสรรวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อความต้องการ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง และประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ความเข้าใจให้มากขึ้น เมื่อพิจารณารายละเอียดได้ดังนี้ ปัญหาอันดับหนึ่งคือ การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ที่เกี่ยวข้องขาดความเข้าใจ การให้ความสำคัญต่อการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ สถานศึกษามีความแตกต่างทั้งขนาด ลักษณะ ที่ตั้ง ตลอดจนคุณภาพของการบริหารจัดการ อันดับสองคือ การจัดทำ/จัดหาเครื่องมือการประเมินคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสม หลากหลาย และมีคุณภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทักษะและความสามารถของบุคลากร วัสดุอุปกรณ์สนับสนุน เวลาในการสร้างเครื่องมือ เทคนิคการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ และอันดับสามคือ การนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษาไปใช้ไม่สอดคล้องกับการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง บุคลากรที่เกี่ยวข้องไม่เพียงพอ

1.7 ปัญหาการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี ด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี โดยรวมมีปัญหอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกระดับ มีการรายงานผลการจัดการศึกษาประจำปี ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6 มาตรา 47 และ 48 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และให้การจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา แต่สถานศึกษายังขาดแนวทางการรายงานที่เป็นรูปแบบที่เหมาะสมและ

ครอบคลุมการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จึงทำให้การดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของจังหวัดจันทบุรี ด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับโอภาสพงษ์ พจนานภาพ (2545) ได้ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา เขตการศึกษา 12 พบว่าด้านการสรุปและรายงานผล มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และปัญหาอันดับหนึ่ง คือ ความสามารถเขียนรายงานเชิงวิชาการฉบับสมบูรณ์ ต่อต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่ง ธนาพร ชุมวรฐายี (2545, หน้า 6 – 7) กล่าวถึงเนื้อหาสาระของการจัดทำรายงานการประเมินตนเองที่ต้องนำเสนอมี 2 แบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกลุ่มผู้รับข้อมูล แบบแรกเป็นการรายงานที่มีรายละเอียดครบถ้วน เน้นเชิงวิชาการใช้สำหรับรายงานหน่วยงานต้นสังกัดและผู้ประเมินภายนอก ส่วนแบบที่สองเป็นรายงานสรุปผล เพื่อเผยแพร่ให้กับกลุ่ม เมื่อพิจารณารายประเด็นได้ดังนี้ ปัญหาอันดับหนึ่งคือ การเก็บรวบรวมข้อมูลครอบคลุมตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และวิเคราะห์ผลการดำเนินงานจากข้อมูลในรอบปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษายังขาดแนวทางในการจัดเก็บข้อมูลที่ชัดเจน และครอบคลุมตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตลอดจนความสอดคล้องของแผนที่ยังคงต้องได้รับการปรับปรุงให้สอดคล้องกับภารกิจของสถานศึกษา และเป็นรูปธรรมสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง อันดับสอง ความสามารถในการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาของคณะกรรมการผู้รับผิดชอบ เมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาขาดแคลนบุคลากรที่ทำหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงและมี

ความสามารถในการสรุปข้อมูลได้กระชับและตรงตามความต้องการ บุคลากรมีภาระงานมากจนทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างเร่งรีบ ไม่รอบคอบหรือครอบคลุมตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และอันดับสาม การค้นหาจุดที่ควรนำมาปรับปรุง หรือพัฒนาต่อไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามอบหมายผู้รับผิดชอบดำเนินการเพียงลำพัง ขาดการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ค้นหาสาเหตุที่แท้จริงจากหลายฝ่าย จึงทำให้การดำเนินการดังกล่าวประสบปัญหา

1.8 ปัญหาการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการวิเคราะห์การดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในเกี่ยวกับรูปแบบและเทคนิควิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งกำกับ สนับสนุน ส่งเสริม ติดตาม ประเมินผล เพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา แต่เนื่องจากภาระงานที่หลากหลาย ข้อจำกัดของจำนวนบุคลากร ความเปลี่ยนแปลงของบุคลากร

จึงทำให้การดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของจังหวัด จันทบุรี ด้านการผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ สมศักดิ์ ไชยภาค (2545) ได้ศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี พบว่า ปัญหาสำคัญด้านการผดุงระบบการประกัน คุณภาพการศึกษา คือ การประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง แนวทางการพัฒนาได้แก่ ควรดำเนินการให้ต่อเนื่องและจริงจัง ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ(สมศ.) (2543, หน้า 53) กล่าวถึงการนำผลการประเมินมาปรับปรุงงานไว้ 2 ลักษณะคือ นำผลการ ประเมินไปใช้ในการปรับปรุงงานของตนเองและปรับปรุงแผนการดำเนินงานได้เลย กับการนำผล การประเมินไปใช้ในการจัดทำแผนในภาคเรียนหรือปีการศึกษาต่อไป โดยมีการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยที่ต้องปรับปรุง หาสาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา ส่วน ณัฐพล ชุมวรฐายี (2545, หน้า 29 – 31) กล่าวถึงการปรับปรุงและพัฒนา หมายถึง การปรับปรุงและพัฒนา มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และการพัฒนาปรับปรุงมาตรฐานการปฏิบัติงาน เมื่อพิจารณารายประเด็นได้ดังนี้ ปัญหาอันดับหนึ่งคือ การนำผลการตรวจสอบมาพัฒนาปรับปรุง แก่ในระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาขาดการดำเนินงาน ในด้านกระบวนการตรวจสอบ เพื่อการปรับปรุงแก้ไข การดำเนินงานขาดความต่อเนื่อง การ ปรับเปลี่ยนของผู้ดำเนินการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพ จึงทำให้ประสบปัญหา อันดับสองคือ การสร้างความเข้าใจกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงพัฒนาระบบการประกันคุณภาพอย่าง ต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นการดำเนินงาน ของคณะผู้รับผิดชอบตามคำสั่งแต่งตั้ง ซึ่งขาดการมีส่วนร่วมของทุกๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ขาดการ สื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจกับทุกฝ่าย จึงทำให้ประสบปัญหา และอันดับสามคือ การศึกษาและ วิเคราะห์เพื่อการวางแผนพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องทั้งนี้อาจ เป็นเพราะสถานศึกษาขาดการติดตามที่เป็นระบบ ขาดบุคลากรหรือทีมงานที่มีความรู้ ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล ขาดการดำเนินงานที่จริงจัง จึงทำให้ประสบปัญหา

2. เปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามลักษณะของสถานศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจจะเป็น เพราะพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดไว้ในมาตรา 47 ระบุให้มีระบบการ ประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก และได้กำหนดไว้ใน

มาตรา 48 ให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง (กรมวิชาการ, 2544 หน้า 3) ซึ่งต่อมาในปี พ.ศ. 2544 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศ เรื่อง ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและปฐมวัย เพื่อให้สถานศึกษาจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เกี่ยวข้อง ผู้เรียนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา (กรมวิชาการ, 2544 หน้า 50) และปี พ.ศ. 2546 กระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกเป็นกฎกระทรวงว่าด้วย ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 เพื่อสถานศึกษานำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง จึงทำให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกประเภททุกระดับ มีความกระตือรือร้น ในการดำเนินการและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายประกาศ และกฎกระทรวงดังกล่าว ซึ่งระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษานั้นเป็นการบริหารจัดการที่สถานศึกษาทุกประเภททุกระดับ ประกอบกับหน่วยงานต้นสังกัดได้ดำเนินการนิเทศติดตาม พร้อมทั้งจัดทำเอกสารประกอบการดำเนินงานสนับสนุน ไม่ว่าจะเป็นกรมสามัญศึกษาเดิม และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเดิม ซึ่งปัจจุบันได้หลอมรวมเป็นหน่วยงานเดียวกัน ประกอบสถานศึกษา ทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาส่วนหนึ่งได้ผ่านการรับการประเมินจากภายนอกแล้ว และสถานศึกษาที่ยังไม่ได้รับการประเมินจากภายนอก จะต้องรับการประเมินจากภายนอกภายในปีการศึกษา 2548 ดังนั้นสถานศึกษาแต่ละแห่งมีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ปัญหาการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามลักษณะของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับ โอภาษณ์ พจนานุกาพ (2545) ได้ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา เขตการศึกษา 12 โดยทำการเปรียบเทียบระดับปัญหาตามขนาดโรงเรียนและเขตที่ตั้ง พบว่ามีปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. รูปแบบการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี

3.1 ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ประเด็นปัญหาสำคัญ ดังนี้ อันดับหนึ่ง ความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการและผู้ที่เกี่ยวข้อง แนวทางแก้ไข คือ ให้ความรู้ความเข้าใจ และสร้างความ

ตระหนัก แก่คณะกรรมการและผู้ที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐาน ข้อมูลผู้เรียน ข้อมูลการบริหารวิชาการ แนวทางแก้ไข คือ กำหนดกรอบของข้อมูลสารสนเทศร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานต้นสังกัดกับสถานศึกษา จัดให้มีคณะผู้รับผิดชอบโดยตรง พร้อมทั้งพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการจัดกระทำข้อมูลสารสนเทศ และอันดับสาม การมีส่วนร่วมในคณะกรรมการของครูในสถานศึกษา ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนองค์กร ชุมชน และตัวแทนผู้เรียน ในการกำหนดแนวทางและการดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวทางแก้ไข คือ สร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้อง และการเข้ามามีส่วนร่วม จึงเสนอรูปแบบของการพัฒนาด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ดังนี้ อบรมให้ความรู้แก่บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และการมีส่วนร่วม กระจ่ายการมีส่วนร่วมทุกฝ่ายในการบริหารจัดการ กำหนดคณะทำงานด้านระบบสารสนเทศ/ประชุมเชิงปฏิบัติการด้านสารสนเทศ สอดคล้องกับ สุวิมล ว่องวานิช (2543) ได้ทำการศึกษาการวิจัยและพัฒนาระบบประเมินภายในของสถานศึกษา พบว่า รูปแบบของการสร้างความตระหนัก ได้แก่ การจัดประชุมครูและมีการชี้แจงกันเองเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับคณะครูโดยแกนนำของสถานศึกษา การเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้และพัฒนาจิตสำนึก การจัดประชุมกลุ่มเพื่อพบปะกันของคณะทำงานระหว่างกลุ่มสถานศึกษา และ ได้นำมาเสนอรูปแบบการวางระบบฐานข้อมูล จากการศึกษาการวิจัยและพัฒนาระบบประเมินภายในของสถานศึกษา คือ สถานศึกษาควรมีการวางแผนการจัดระบบข้อมูลอย่างจริงจัง เนื่องจากการประเมินผลภายในเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานปกติ และต่อไปจะนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับรองรับการตรวจสอบจากคณะกรรมการประเมินภายนอก จึงต้องจัดเก็บข้อมูลให้เป็นระบบ เช่นเดียวกับ สมศักดิ์ ไชยภาค (2545) ได้ศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี พบว่า ปัญหาสำคัญด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ คือ การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ แนวทางการพัฒนาได้แก่ จัดอบรมบุคลากรให้มีความรู้ด้านการจัดระบบข้อมูล จัดหาเครื่องมือที่ทันสมัยในการดำเนินงาน และจัดระบบข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน

3.2 ด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษา ประเด็นปัญหาสำคัญ ดังนี้ อันดับหนึ่ง การวิเคราะห์ สังเคราะห์มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นมาตรฐานสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับผู้เรียนและท้องถิ่น แนวทางแก้ไข คือ พัฒนาความรู้และทักษะในการวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษา แก่คณะกรรมการและผู้ที่เกี่ยวข้อง และระดมความคิดจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง อันดับสอง ความสามารถในการนำมาตรฐานระดับสถานศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานและเป็นรูปธรรม แนวทางแก้ไข คือ ทำความเข้าใจและสร้างการยอมรับ

มาตรฐานระดับสถานศึกษา และนิเทศ ติดตามอย่างต่อเนื่อง และอันดับสาม การดำเนินงาน ปรับปรุงแก้ไขมาตรฐานระดับสถานศึกษาให้มีความสมบูรณ์และเหมาะสมยิ่งขึ้น แนวทางแก้ไข คือ ตรวจสอบและทบทวน ระหว่างดำเนินการและหลังดำเนินการ จึงเสนอรูปแบบของการพัฒนา ด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษา คือ เชิญผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้และเทคนิคการวิเคราะห์ มาตรฐาน ประชุมเชิงปฏิบัติการวิเคราะห์เชิงระบบโดยคณะกรรมการ จัดทำเอกสารประกอบ มาตรฐาน ประชาพิจารณ์ โดยผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้เชี่ยวชาญ สอดคล้องกับ โอภาสณ์ พจนานุกาพ (2545) ได้ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา เขตการศึกษา 12 พบว่า ข้อเสนอแนะการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการปรับขยาย มาตรฐานระดับโรงเรียน ควรตั้งคณะกรรมการประกอบด้วยผู้บริหาร ครูวิชาการ กรรมการศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนในการดำเนินงาน ควรทำประชาพิจารณ์จากผู้เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบความ เป็นไปได้และความเหมาะสมและนำผลประชาพิจารณ์มาปรับปรุง เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุก ฝ่ายมีส่วนร่วมในการปรับขยายมาตรฐานโรงเรียน และควรทดลองใช้มาตรฐานที่โรงเรียนยกร่าง ขึ้นก่อนเพื่อปรับปรุงแก้ไขตามปัญหาอุปสรรคที่พบให้เหมาะสม

3.3 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประเด็นปัญหาสำคัญ ดังนี้ อันดับ หนึ่ง การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความจำเป็น จุดอ่อน จุดแข็งเพื่อการตัดสินใจเลือกประเด็นที่ จะดำเนินการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา แนวทางแก้ไข คือ ระดมความคิด จากกลุ่มบุคลากร แต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และร่วมพิจารณาประเด็นสำคัญของการพัฒนา อันดับสอง แผนพัฒนา คุณภาพการศึกษามีความชัดเจน สอดคล้องกับมาตรฐานของสถานศึกษา และมียุทธศาสตร์ที่ สามารถปฏิบัติได้และส่งผลต่อเป้าหมายของสถานศึกษา แนวทางแก้ไข คือ ตรวจสอบและ ทบทวนประเด็นสำคัญ ทำประชาพิจารณ์ ประเมินความต้องการจำเป็นโดยกลุ่มบุคลากรที่ เกี่ยวข้อง ตรวจสอบความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายกับแผนปฏิบัติการรายปี และอันดับสาม การสร้างความเข้าใจในรายละเอียดของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อผู้ที่เกี่ยวข้องก่อน นำไปใช้ แนวทางแก้ไข คือ ประชุมชี้แจงบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้อง สร้างการยอมรับ ทำความเข้าใจ ส่วนต่าง ๆ ของแผน มอบหมายการปฏิบัติงานอย่างเป็นทางการ จึงเสนอรูปแบบของการพัฒนา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ คณะกรรมการจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ระดม ความคิด/ประเมินความต้องการจำเป็น กำหนดยุทธศาสตร์ระยะยาวและแผนการดำเนินงานรายปี ประชุมชี้แจง ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546, หน้า 151) กล่าวถึงกลวิธีในการดำเนินงานของโรงเรียนการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ/

แผนปฏิบัติการประจำปี กล่าวคือ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง กระบวนการทำแผนฯ ใช้เทคนิคต่างๆ เพื่อทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการจำเป็นของโรงเรียนและชุมชน เช่นเดียวกับ โอภาสณ์ พจนานภาพ (2545) ได้ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา เขตการศึกษา 12 พบว่าข้อเสนอแนะการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพโรงเรียน ควรวิเคราะห์สภาพปัญหาและความจำเป็น สารสนเทศในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะครูมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพโรงเรียน จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพควรให้เชื่อมโยงกับความต้องการของท้องถิ่นและหลักสูตรแกนกลางของประเทศ

3.4 ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประเด็นปัญหาสำคัญ ดังนี้ อันดับหนึ่ง การส่งเสริม และสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางแก้ไข คือ กำหนดรายละเอียดการดำเนินแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างชัดเจน โดยเฉพาะทรัพยากรที่ต้องการสนับสนุนเพื่อประสิทธิผลของภารกิจ อันดับสอง การนิเทศ ติดตามและประเมินผล เพื่อปรับปรุงแก้ไขระหว่างปฏิบัติงาน เพื่อความสอดคล้องกับสถานการณ์และบรรลุผลตามเป้าหมาย แนวทางแก้ไข คือ วางแผนการนิเทศ ติดตามและประเมินผลอย่างชัดเจน โดยกำหนดเป็นปฏิทินการดำเนินงาน พร้อมทั้งทำความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้อง และอันดับสาม การนำผลการประเมินตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง แนวทางแก้ไข คือ กำหนดวิธีการวิเคราะห์ผล พร้อมทั้งนำผลไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไข หรือวางแผนการดำเนินงานต่อไปอย่างจริงจัง จึงเสนอรูปแบบของการพัฒนาด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ แผนปฏิบัติการรายปีที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มอบหมายงาน/กระจายอำนาจ/ทำงานเป็นทีม จัดระบบสนับสนุน/อำนวยความสะดวก วางแผนและดำเนินการนิเทศ ติดตาม วิเคราะห์ผลการดำเนินงานระหว่างและหลังการดำเนินงาน เพื่อปรับปรุง แก้ไข สอดคล้องกับ สำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544, หน้า 26) ได้กล่าวถึงรูปแบบการพัฒนาคุณภาพทั้งระบบ มีองค์ประกอบ 5 ประการ คือ ทีมงาน ที่ประกอบด้วยกลุ่ม/ฝ่ายที่เกี่ยวข้องที่ต้องทำงานในกระบวนการนั้นร่วมกัน และมีความรู้ความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างงานของตน พันธะผูกพัน เป็นองค์ประกอบหลักที่สนับสนุนให้เกิดการสืบทอดในความร่วมมือ เกิดการริเริ่มสร้างสรรค์ และความเพียรพยายามเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

ความรู้ในงานที่ทำอันจะทำให้ภารกิจขององค์กรสู่การปฏิบัติได้ เครื่องมือ เทคนิคและทักษะ ด้านมนุษยสัมพันธ์ เพื่อดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ การสื่อสาร ระหว่างกลุ่มฝ่ายต่างๆ ภายในองค์กรและภายนอกองค์กร เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีในการปฏิบัติงานและ กรมวิชาการ (2545, หน้า 26) กล่าวถึงการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพหมายถึง การกำกับติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องให้บรรลุเป้าหมายตามที่แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษากำหนดไว้ โดยจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่ชัดเจน ครอบคลุมงานและโครงการของสถานศึกษา เช่นเดียวกับ สุวิมล ร่องวาณิช (2543) ได้ทำการศึกษาคำวิจัยและพัฒนาระบบประเมินภายในของ สถานศึกษา พบว่า ระบบการวางแผนและปฏิบัติ สถานศึกษามีการวางแผนพัฒนาบุคลากร ภายในสถานศึกษาให้มีความตระหนักและเห็นคุณค่าของการประเมินภายใน มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการประเมินผลภายใน มีการสร้างการทำงานแบบมีส่วนร่วม และมีการประเมินสภาพและ ผลการดำเนินงานที่เป็นอยู่อันนำไปสู่กำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาที่ต้องการบรรลุร่วมกัน ควร กำหนดระบบการติดตามงานโดยการจัดประชุมรายงานความก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งได้ผล กว่าวิธีการติดตามแบบไม่เป็นทางการ นอกจากนี้การติดตามด้วยระบบที่เป็นลายลักษณ์อักษร นอกเหนือจากการจัดประชุมรายงานความก้าวหน้า จะช่วยทำให้การดำเนินงานเป็นไปตาม แผนปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น

3.5 การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ประเด็นปัญหาสำคัญ ดังนี้

อันดับหนึ่ง การจัดทำกรอบและเครื่องมือในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา แนวทาง แก่ไข คือ ให้ความรู้และทักษะกับคณะกรรมการ โดยผู้เชี่ยวชาญ อันดับสองการกำหนดเป้าหมาย ขอบข่าย และแนวดำเนินการในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา แนวทางแก้ไข คือ ให้ความรู้และทักษะกับคณะกรรมการ โดยผู้เชี่ยวชาญ และอันดับสาม ความรู้ความสามารถของ คณะกรรมการรับผิดชอบการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา แนวทางแก้ไข คือ ให้ ความรู้และทักษะกับคณะกรรมการ โดยผู้เชี่ยวชาญ จึงเสนอรูปแบบของการพัฒนาด้านการ ตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา คือ การอบรมเพิ่มพูนความรู้และทักษะโดยผู้เชี่ยวชาญ ในการจัดทำกรอบ/เครื่องมือตรวจสอบ กำหนดเป้าหมาย/ขอบข่ายการตรวจ สอดคล้องกับ สุวิมล ร่องวาณิช (2543) ได้ทำการศึกษาคำวิจัยและพัฒนาระบบประเมินภายในของสถานศึกษา พบว่า ระบบข้อมูลและการประมวลผล สถานศึกษามีคณะทำงานกำหนดข้อมูลที่ต้องการจัดเก็บ เพื่อตอบคำถามการประเมิน การสร้างเครื่องมือประเมิน การกำหนดแหล่งข้อมูลและวิธีการจัดเก็บ ข้อมูลตามแผนงานที่กำหนด การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล และการวางระบบฐานข้อมูล ซึ่ง

เป็นขั้นตอนการประเมิน(CHECK)ของวงจร PDCA รูปแบบการพัฒนาความรู้บุคลากร คือ การจัดประชุมปฏิบัติการ

3.6 ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ประเด็นปัญหาสำคัญ ดังนี้ อันดับหนึ่ง การประเมินคุณภาพการศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษา แนวทางแก้ไข คือ ให้ความรู้และทักษะการประเมินคุณภาพการศึกษาแก่บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง อันดับสอง การจัดทำ/จัดหาเครื่องมือการประเมินคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสม หลากหลาย และมีคุณภาพ แนวทางแก้ไข คือ ให้ความรู้และทักษะการจัดทำ/จัดหาเครื่องมือการประเมินคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสม หลากหลาย และมีคุณภาพ แก่บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และอันดับสาม การนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แนวทางแก้ไข คือ คณะบริหารดำเนินการติดตาม การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จึงเสนอรูปแบบของการพัฒนาด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา คือ ประชุมชี้แจงทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง วางแผนการประเมินเป็นระบบ ติดตามผลการประเมินและการพัฒนา สอดคล้องกับ โอภาสณ พจนานุกรม (2545) ได้ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา เขตการศึกษา 12 พบว่าข้อเสนอแนะการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการดำเนินงานตามแผนและประเมินตนเอง ควรแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบหรือประเมินผลการดำเนินงานประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการ กรรมการโรงเรียน ผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภารกิจของโรงเรียนกับมาตรฐานการศึกษาและธรรมนูญโรงเรียน

3.7 ด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ประเด็นปัญหาสำคัญ ดังนี้ อันดับหนึ่ง การเก็บรวบรวมข้อมูลครอบคลุมตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และวิเคราะห์ผลการดำเนินงานจากข้อมูลในรอบปี แนวทางแก้ไข คือ กำหนดข้อมูลที่ต้องการและวิธีการเก็บอย่างชัดเจน โดยมีผลลัพธ์ 2 ประการ คือ คุณภาพผู้เรียน และศักยภาพของสถานศึกษา อันดับสอง ความสามารถในการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาของคณะกรรมการผู้รับผิดชอบ เมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน แนวทางแก้ไข คือ พิจารณามูลค่าที่ที่มีความรู้ความเข้าใจ พร้อมทั้งสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และรูปแบบวิธีการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษา และอันดับสาม การค้นหาจุดที่ควรนำมาปรับปรุง หรือพัฒนาต่อไป แนวทางแก้ไข คือ ระดมความคิด วิเคราะห์หาจุดอ่อน จุดแข็ง และสิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไข จากข้อมูลเดิม จึงเสนอรูปแบบของการพัฒนาด้านการเขียนรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี คือ พิจารณาคณะกรรมการที่เหมาะสม กำหนดข้อมูล/วิธีการจัดเก็บ/รูปแบบรายงาน ระดมความคิด หาทางเลือกในการพัฒนา สอดคล้องกับ

โอภาสณ พจนานุกรม (2545) ได้ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา เขตการศึกษา 12 พบว่าข้อเสนอแนะการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการสรุปและรายงานผลการดำเนินงาน ควรจัดทำรายงานตนเองในรูปแบบที่ง่ายและใช้เป็นข้อมูลพัฒนาต่อไป เขียนรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีโดยนำเสนอสภาพการดำเนินงานและสรุปผลการดำเนินงานพร้อมแนวทางการพัฒนาในปีการศึกษาต่อไป แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำรายงานผลคุณภาพการศึกษาประจำปี ประกอบด้วยผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้าแผนงานของสถานศึกษา และควรนำผลการประเมินตนเองมาใช้ปรับปรุงงานของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง วิเคราะห์ผลการประเมินหรือข้อมูล สร้างระบบพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับ และเปิดโอกาสให้ชุมชนตรวจสอบ ผู้เกี่ยวข้องควรได้รับทราบผลการพัฒนาและช่วยกันกำหนดแนวทางพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

3.8 ด้านการผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ประเด็นปัญหาสำคัญ ดังนี้

อันดับหนึ่ง การสร้างความเข้าใจกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงพัฒนาระบบการประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง แนวทางแก้ไข คือ ประชุมชี้แจงการดำเนินงานทุกกิจกรรม/โครงการ ให้ทุกฝ่ายรับทราบ อันดับสอง การนำผลการตรวจสอบมาพัฒนาปรับปรุง แก้ไขระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา แนวทางแก้ไข คือ คณะกรรมการร่วมกันทำการวิเคราะห์การดำเนินงานทุกกิจกรรม/โครงการ และอันดับสาม การศึกษาและวิเคราะห์เพื่อการวางแผนพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง แนวทางแก้ไข คือ มีการตรวจสอบและติดตามการดำเนินงานของคณะกรรมการโดยฝ่ายบริหาร เพื่อทบทวนการวางแผนพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างจริงจัง จึงเสนอรูปแบบของการพัฒนาด้านการผดุงระบบประกันคุณภาพการศึกษา คือ ประชุมชี้แจงการดำเนินงานทั้งระบบ ระดมความคิด วิเคราะห์ผล หาทางพัฒนา วางแผนการดำเนินงานในปีต่อไป สอดคล้องกับ สำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544, หน้า 13 – 15) ได้กล่าวถึงปรัชญาคุณภาพทั้งระบบ และเครื่องมือการพัฒนาที่เรียกว่า การจัดการคุณภาพทั้งระบบ (Total Quality Management : TQM) เป็นความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อคุณภาพของผลิตภัณฑ์และบริการ ในขณะเดียวกันลดความสูญเสียอันเกิดจากการดำเนินงาน ซึ่งการจัดการคุณภาพของสถานศึกษาทั้งระบบ อันได้แก่ การวิเคราะห์ความต้องการ การออกแบบ การจัดหาทรัพยากร การวางแผน การดำเนินงาน การตรวจสอบการดำเนินงาน การปรับปรุงแก้ไข การอนุมัติการเรียนและการจบหลักสูตร การรายงานผล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษารูปแบบการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี จึงมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

1.1 สถานศึกษาควรจัดอบรม ศึกษาดูงาน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

1.2 สถานศึกษาควรจัดให้มีคณะกรรมการรับผิดชอบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ได้มาจากบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อกระจายการมีส่วนร่วม

1.3 สถานศึกษาควรกำหนดข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นอย่างครอบคลุมเพื่อการบริหารการศึกษา กำหนดผู้รับผิดชอบด้านการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศและพัฒนาบุคลากรดังกล่าวให้มีความรู้และทักษะในการจัดกระทำข้อมูล พร้อมทั้งสนับสนุนอุปกรณ์เทคโนโลยีเพื่อการดำเนินงานอย่างเพียงพอ และติดตามการดำเนินงานอย่างจริงจัง

2. การพัฒนามาตรฐานการศึกษา

2.1 สถานศึกษาควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนามาตรฐานให้ความรู้และทักษะการวิเคราะห์มาตรฐานแก่บุคลากร

2.2 ควรนำมาตรฐานระดับสถานศึกษา จัดประชาพิจารณ์ต่อกลุ่มผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อพิจารณาความสอดคล้องเหมาะสม และสร้างความเข้าใจให้ตรงกันกับทุกฝ่าย

3. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3.1 สถานศึกษาควรจัดตั้งคณะกรรมการจากทุกฝ่ายร่วมระดมความคิด วิเคราะห์สภาพ และกำหนดยุทธศาสตร์ เพื่อจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานระดับสถานศึกษา

3.2 สถานศึกษาควรจัดประชุมบุคลากรเพื่อชี้แจงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจและสร้างการยอมรับร่วมกันทุกฝ่าย

4. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4.1 สถานศึกษาควรจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อเป็นเครื่องมือประกอบการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4.2 สถานศึกษาควรมอบหมายผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน โดยจัดเป็นทีมงาน พร้อมทั้งกระจายอำนาจการตัดสินใจดำเนินงานเพื่อความคล่องตัวและเกิดความรับผิดชอบ

4.3 ฝ่ายบริหารควรอำนวยความสะดวก พร้อมทั้งสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และงบประมาณเพื่อการดำเนินงานอย่างเพียงพอ

4.4 ควรมีแผนการกำกับ นิเทศ ติดตามอย่างชัดเจนเป็นทางการ และดำเนินการอย่างจริงจัง เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สามารถดำเนินงานได้บรรลุตามวัตถุประสงค์

5. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา

สถานศึกษาควรจัดอบรมบุคลากรที่เป็นคณะกรรมการดำเนินงาน และบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และความเข้าใจตรงกันต่อกระบวนการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

6. การประเมินคุณภาพการศึกษา

6.1 สถานศึกษาควรประชุมชี้แจงผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อสร้างความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการประเมินคุณภาพการศึกษา

6.2 สถานศึกษาควรร่วมกันวางแผนการประเมินคุณภาพการศึกษา และเตรียมความพร้อมในทุกด้านที่เกี่ยวข้อง

6.3 สถานศึกษาควรนำผลจากการประเมินคุณภาพการศึกษา มาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องและจริงจัง

7. การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี

7.1 สถานศึกษาควรพิจารณาคณะกรรมการผู้รับผิดชอบจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีที่มีความรู้ความสามารถ เพื่อการพิจารณาข้อมูลที่ชัดเจน ตรงตามสาระที่ต้องการรายงาน

7.2 สถานศึกษาควรกำหนดข้อมูล วิธีการจัดเก็บข้อมูลที่สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และกำหนดรูปแบบการรายงานอย่างชัดเจน

7.3 สถานศึกษาควรระดมความคิดในการพิจารณาจุดเด่น จุดด้อย และทางเลือกจากข้อมูลที่ได้เพื่อการวางแผนพัฒนาต่อไป

8. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา

8.1 สถานศึกษาควรนำผลการดำเนินงานทั้งระบบชี้แจงและสร้างความเข้าใจต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

8.2 ควรระดมความคิด วิเคราะห์ผลการดำเนินงานทั้งระบบ เพื่อหาทางวางแผน และพัฒนาระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาอย่างจริงจัง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน
2. ควรศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานตาม
ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ควรศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
ระดับสถานศึกษา
4. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ระดับเขตตรวจราชการ ทั้งนี้เพื่อจะได้ภาพรวมที่กว้างขึ้น และสามารถนำไปใช้
แก้ปัญหาในเชิงนโยบายได้ชัดเจนยิ่งขึ้น
5. ควรศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินงานตามระบบการประกัน
คุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและ
ภายนอกสถานศึกษา